

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ireneusz Lejczak (spr.)

Sędziowie: Izabela Głowacka-Damaszko

Barbara Staśkiewicz

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy B. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji B. P. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 maja 2019 r. sygn. akt V U 592/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 30 stycznia 2017 roku w ten sposób, że do wartości kapitału początkowego B. P. (1) zalicza okresy składkowe w wymiarze 25 lat i 10 dni, tj. 300 miesięcy, przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wymiarze 93,47%;

II. dalej idącą apelację oddala;

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Opolu na rzecz radcy prawnego M. N. z Kancelarii Radcy Prawnego w P., kwotę 240 zł, zwiększoną o podatek od towarów i usług, a także kwotę 160,14 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej przyznanej wnioskodawcy z urzędu.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ustalił wartość kapitału początkowego wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 123.261,93 zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS nie uwzględnił okresów:

- od 20 października 1973 r. do 24 października 1973 r. z uwagi na nieobecność usprawiedliwioną nieodpłatną;

- od 31 października 1974 r. do 9 listopada 1974 r. z uwagi na nieobecność usprawiedliwioną nieodpłatną;
- od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. z uwagi na fakt, że okres ten nie został wystarczająco udowodniony.

Od decyzji tej wnioskodawca odwołał się.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odwołanie to oddalił (pkt I) o obciążył wnioskodawcę kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w kwocie 180 zł (pkt II).

Sąd ten ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca B. P. (1), ur. (...), w dniu 15 kwietnia 2016 r. złożył wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 30 stycznia 2017 r. ZUS O. w O. ustalił B. P. (1) kapitał początkowy, przyjmując do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1976 r. do 31 grudnia 1985 r. Wyliczony z tych lat wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 93,47%.

Do stażu ubezpieczeniowego organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okresy składkowe: 24 lata, 8 miesięcy i 10 dni (296 miesięcy).

Współczynnik proporcjonalny wieku osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. i okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 76,38%. Kapitał początkowy wliczono w wysokości 123.261,93 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia w kolejnych 10 latach z całego okresu składkowego współczynnik 934,69%.

Prawomocną decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 29 czerwca 2018 r. potwierdzono, że B. P. (1) w okresie od dnia 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. nie wykonywał pracy z przyczyn politycznych.

Decyzją z dnia 15 marca 2019 r. ZUS O. w O., z urzędu, w związku z tym, że B. P. (1) w okresie od dnia 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. nie wykonywał pracy z przyczyn politycznych, ponownie ustalił wnioskodawcy hipotetyczny wariant kapitału początkowego, przyjmując do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1976 r. do 31 grudnia 1985 r. Wyliczony z tych lat wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 91,10 %.

Do stażu ubezpieczeniowego organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okresy składkowe: 25 lata, 0 miesięcy i 10 dni (300 miesięcy).

Współczynnik proporcjonalny wieku osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. i okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 76,42%. Kapitał początkowy wliczono w wysokości 122.346,51 zł.

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto stosunek podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia w kolejnych 10 latach z całego okresu składkowego współczynnik 911,10%.

Decyzją z dnia 18 marca 2019 r. ZUS O. w O. przyznał wnioskodawcy emeryturę od 4 grudnia 2018 r., tj. od daty osiągnięcia wieku emerytalnego, w wysokości 2.456,93 zł.

Wnioskodawca wskazał, iż nie chce, aby jego emerytura została obniżona, w związku z zaliczeniem spornych 4 miesięcy, podczas których nie pracował ze względu na represje polityczne. B. P. (1) podkreślił, iż nie dysponuje żadnymi własnymi wyliczeniami, które wskazują, jakie lata są najkorzystniejsze dla wnioskodawcy, które powinny być uwzględnione, a które pominięte. Nadto, wskazał, iż wszelkie dokumenty dotyczące dochodu zostały już przedłożone. Wszystkie dokumenty znajdujące się w aktach sprawy zawierają szczegółowe wyliczenie, system wybiera

wówczas najkorzystniejszy wariant świadczenia wnioskodawcy. Organ rentowy podkreślił, iż wskaźnik liczony z 20 najkorzystniejszych lat wynosi 81,01%.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy, powołując się na przepisy art. 5 ust. 3, art. 6 ust. 1 pkt 1 i 10), art. 6 ust. 2 pkt. 6a, art. 173 ust. 1-2, art. 174 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.), art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r. poz. 400 j.t.), uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie ze wskazaniem Sądu I instancji, kwestią sporną było zaliczenie bądź niezaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu niewykonywania pracy na skutek represji politycznych (od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r.).

Jak ustalił Sąd Okręgowy, ubezpieczony w dacie wyrokowania legitymował się decyzją Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Organ rentowy, na podstawie przedłożonej prawomocnej decyzji Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 29 czerwca 2018 r., stwierdzającej, że wnioskodawca nie wykonywał pracy z powodów politycznych w okresie od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r., ponownie przeliczył wnioskodawcy kapitał początkowy i emeryturę, przy uwzględnieniu ww. okresu i ustalił, iż po jego uwzględnieniu zarówno wysokość kapitału początkowego jak i emerytury uległyby obniżeniu.

Sąd ten wskazał, że w przypadku wnioskodawcy nie było przesłanek do ustalenia ponownie kapitału początkowego, albowiem obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przy uwzględnieniu okresu od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. nie dało wyniku korzystniejszego dla wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z uwagi na fakt, że wszystkie dokumenty dotyczące okresu spornego zatrudnienia znajdują się w aktach ZUS. Wnioskodawca zaś nie przedłożył innych dowodów na okoliczność swojego zatrudnienia, jak też na wysokość uzyskiwanego wynagrodzenia.

W konsekwencji oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, i zaskarżył go w części, tj. co do pkt. 1 i 2, zarzucając mu:

1) naruszenie prawa materialnego, a to:

a) art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie okresu uznanego w decyzji Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 29 czerwca 2018 r., nr (...) w wymiarze podwójnym;

b) art. 15 ust. 2a w zw. z art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż w przypadku niemożności ustalenia podstawy wymiaru składek, które wnioskodawca odprowadzałby, gdyby nie był represjonowany, nie można zastosować art. 15 ust. 2a ww. ustawy,

c) art. 173 ust. 2 w zw. z art. 174 ust. 1, art. 174 ust. 2, art. 174 ust. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niezastosowanie i błędne obliczenie kapitału początkowego wnioskodawcy;

2) naruszenie prawa procesowego, a to:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w postaci braku wszechstronnego rozważania zebranego materiału dowodowego oraz dokonanie oceny zebranych w sprawie dowodów w sposób dowolny, tj.

- pominięcie zeznań Wnioskodawcy, w których wskazał on, iż jako kierownik zmianowy produkcji w zakładzie pracy zarabiał on dużo więcej niż wynosiła ówczesna pensja minimalna,
- uznanie, iż zebrany materiał dowodowy jest wystarczający, by sprawę zakończyć,
- uznanie za wystarczające hipotetyczne wyliczenia Organu rentowego dotyczące kapitału podstawowego;

b) art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność wyliczenia najkorzystniejszego wariantu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia pomimo istotności tej okoliczności (w związku z czym zostało zgłoszone zastrzeżenie do protokołu w trybie art. 162 k.p.c.).

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1 i 2 oraz uwzględnienie odwołania, względnie uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1 i 2 oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Apelujący wniósł także o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, względnie przyznanie pełnomocnikowi z urzędu od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy zasługiwała na uwzględnienie jedynie w części.

Na wstępie niniejszych rozważań należy podnieść, iż Sąd drugiej instancji musi samodzielnie dokonać jurydycznej oceny żądania i skonfrontować ją z zaskarżonym orzeczeniem oraz stojącymi za nim motywami; rozpoznaje sprawę w taki sposób, w jaki mógł i powinien uczynić to Sąd pierwszej instancji, tyle że uwzględnia – w razie uzupełnienia materiału dowodowego - szerszy materiał zebrany w postępowaniach przed sądami obu instancji (art. 382 k.p.c.). Stosownie do wyników tych ustaleń, powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, tak, aby usunąć ewentualne błędy prawne Sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2010 r., sygn. II UK 194/09, Lex nr 590239). Sąd Apelacyjny, dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w granicach zaskarżenia, uznał, że wnioskodawca wykazał, aby kwestionowany w apelacji czteromiesięczny okres niewykonywania pracy z powodu represji politycznych od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. był okresem składkowym i jaki taki winien być uwzględniony w wymiarze jego kapitału początkowego.

Co istotne, organ rentowy na skutek przedłożonej przez B. P. (1) decyzji Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, wydał w dniu 15 marca 2019 r. decyzję ponownie ustalającą kapitał początkowy wnioskodawcy. W jej treści uznał za udowodniony okres czterech miesięcy niewykonywania pracy z powodu represji politycznych, zwiększając tym samym okresy składkowe do 25 lat i 10 dni, obniżając jednak w.w.p.w. do wartości 91,10%. Stanowisko organu rentowego co do konieczności obniżenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału wobec zwiększenia okresów składkowych, za które ubezpieczony nie uzyskał żadnego przychodu, jest nieuzasadnione, bowiem organ dokonał błędnej interpretacji przepisu art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 174 ust. 3b ww. ustawy, jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu. Zatem przy wyliczaniu wskaźnika procentowego organ rentowy powinien przyjąć sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za rok kalendarzowy 1983 i 1984, odpowiednią do okresu styczeń – wrzesień 1983 r. i luty – grudzień 1984 r., a nie kwotę przeciętnego wynagrodzenia dla całego

1983 i 1984 r. Nie powinno bowiem budzić wątpliwości, że w okresie pozostawania bez pracy w związku z represjami politycznymi apelujący nie mógł pozostawać w ubezpieczeniu społecznym, o czym stanowi cytowany wyżej przepis. Mając na uwadze powyższe, zarobki za 9 pierwszych miesięcy 1983 r. i 11 kolejnych 1984 r. powinny zostać podzielone przez kwotę stanowiącą sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dla miesięcy styczeń – wrzesień 1983 r. oraz luty – grudzień 1984 r., a zatem zgodnie z wyliczeniem, zawartym w zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji. Prawidłowy wskaźnik procentowy powinien w konsekwencji wynosić 93,47%, a nie 91,10%.

Analiza zarówno zaskarżonej decyzji z dnia 30 stycznia 2017 r. oraz wydanej w toku postępowania decyzji z dnia 15 marca 2019 r. wskazuje, że organ rentowy błędnie potraktował okres czterech miesięcy pozostawania bez pracy w związku z represjami politycznymi jako okres składkowy, w którym wnioskodawca pozostawał w ubezpieczeniu. Przepisy prawa powszechnie obowiązującego wskazują wprost, a w szczególności art. 6 ww. ustawy, że okresami składkowymi są m.in. okresy ubezpieczenia (ust. 1), jednak w ust. 5 przepis ten definiuje za okres składkowy – poza wymogiem pozostawania w ubezpieczeniu – okres działalności kombatanckiej, działalności równorzędnej z tą działalnością, a także okresy zaliczane do okresów tej działalności oraz okresy podlegania represjom wojennym i okresu powojennego, określone w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Zatem okres niewykonywania pracy z powodu represji nie jest okresem pozostawania w ubezpieczeniu, a zatem jako taki uwzględniany jest do okresów składkowych – co też organ uczynił w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego wnioskodawcy – jednak z uwagi na brak pozostawania w ubezpieczeniu - przy wyliczaniu wskaźnika procentowego organ rentowy powinien przyjąć sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za rok kalendarzowy 1983 i 1984 odpowiednią do okresu styczeń – wrzesień 1983 r. i luty – grudzień 1984 r.,

Dlatego też należało uznać, że przy zachowaniu wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 93,47%, wynikającego z zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji z dnia 30 stycznia 2017 r., należało doliczyć do okresów składkowych, rzutujących na współczynnik proporcjonalny, okres spornych czterech miesięcy niewykonywania pracy, co też organ rentowy uczynił w decyzji z dnia 15 marca 2019 r.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na częściowe uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 30 stycznia 2017 r.

Z kolei dalej idąca apelacja wnioskodawcy była nieuzasadniona.

Bezasadny był bowiem zarzut naruszenia art. 5 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczony, na potrzeby postępowania w przedmiocie wyliczenia kapitału początkowego, domagał się zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu niewykonywania pracy z powodu represji politycznych od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. w podwójnym wymiarze. Zgodnie z powołanym wyżej art. 5 ust. 3 pkt. 1 ustawy, przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty okresy działalności kombatanckiej oraz działalności równorzędnej z tą działalnością, a także okresy zaliczane do okresów tej działalności oraz okresy podlegania represjom wojennym i okresu powojennego, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 - uwzględnia się w wymiarze podwójnym. Wykładnia tego przepisu nie budzi wątpliwości i wskazuje wprost, że podwójny wymiar okresu podlegania represjom uwzględnia się tylko przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, ale już nie przy ustalaniu wartości kapitału początkowego. Na taki sens – poza wykładnią literalną – wskazuje także wykładnia systemowa i funkcjonalna art. 5 ustawy emerytalnej. Przepis ten bowiem reguluje jakie okresy należy uwzględniać przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury lub renty (ust. 1 i 2), a jakie tylko przy ustalaniu prawa do tych świadczeń (ust. 3). Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że organ rentowy przyjął prawidłową wykładnię art. 5 ust. 3 pkt. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uznając, że okres niewykonywania pracy przez ubezpieczonego z uwagi na represje polityczne nie podlega podwójnemu uwzględnieniu przy ustalaniu okresów składkowych w wyliczeniu kapitału początkowego.

Nie znalazł oparcia w stanie faktycznym i prawnym kolejny zarzut naruszenia art. 15 ust. 2a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, sprowadzający się do konstatacji, że wnioskodawca

ma prawo do uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału początkowego minimalnego wynagrodzenia na podstawie powołanego przepisu za okres niewykonywania pracy od 1 października 1983 r. do 31 stycznia 1984 r. Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dz.U. z 1989r. Nr 32, poz.172), okresy pozostawania bez pracy po ustaniu stosunku pracy z osobą, o której mowa w art. 1, wlicza się do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, w tym również z ubezpieczenia społecznego. Kwestia możliwości przyjęcia minimalnego bądź hipotetycznie wyliczonego wynagrodzenia za okresy pozostawania bez pracy w związku z represjami politycznymi była też przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W świetle jego jednolitego stanowiska (por. wyroki z dnia 6 kwietnia 2006r., II UK 180/05, z dnia 15 lutego 2012 r., I UK 239/11 i z dnia 9 lutego 2016 r., II UK 254/15), które Sąd Apelacyjny podziela, cyt. art. 11 ust. 2 nie uprawnia do uwzględnienia przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenia za okres, w którym ubezpieczony nie wykonywał zatrudnienia ze względu na ukrywanie się z powodów politycznych, mimo iż okres ten został zaliczony do stażu pracowniczego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 lutego 2016 r. wskazał, że „zgodnie z art. 174 ust. 3 w związku z art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkiem koniecznym ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego jest wykazanie przychodu, od którego została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne. Jedynie gdy nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a). Zarówno ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych, jak i ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie zawierają regulacji umożliwiających wliczanie do podstawy wymiaru składek kwot wynagrodzeń niewypłaconych osobom, które utraciły zatrudnienie za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne.” Sąd Najwyższy zwrócił też uwagę na fakt, że ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne została uchwalona w czasie obowiązywania ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982 r. Nr 40, poz. 267 ze zm.), która nie regulowała kwestii zaliczania okresów pozostawania bez pracy. Uregulowanie takie zostało zawarte w ustawie z dnia 17 października 1991 r. o rewalforyzacji emerytura i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) i powtórzone w obecnie obowiązującej ustawie o emeryturach i rentach z FUS, która w sposób całościowy reguluje zasady przyznawania i ustalania emerytury, w tym wysokości kapitału początkowego. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 6a, dodaną ustawą z dnia 22 listopada 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1734), która weszła w życie 1 stycznia 2014 r., w aktualnym brzmieniu obowiązującym od 31 sierpnia 2017 r. (Dz.U. z 2017r. poz.1386), do okresów składkowych zalicza się okres niewykonywania pracy przed dniem 31 lipca 1990 r. na skutek represji politycznych. Jednak brak jest regulacji, uprawniającej do przyjęcia za ten okres choćby minimalnego wynagrodzenia, w ślad za zarzutem apelacyjnym wnioskodawcy.

Powyższe rozważania podważają także zasadność kolejnego zarzutu apelacyjnego, a to sprowadzającego się do rzekomego naruszenia przez Sąd I instancji art. 173 ust. 2 w zw. z art. 174 ust. 1, art. 174 ust. 2, art. 174 ust. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Skoro, jak zważył Sąd Najwyższy i rozważania te w pełni podziela orzekający w sprawie Sąd odwoławczy, warunkiem koniecznym ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego jest wykazanie przychodu, od którego została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne, zaś przepisy kolejno obowiązujących ustaw, regulujących kwestię zaliczania okresu niewykonywania pracy na skutek prześladowań na tle politycznym do stażu ubezpieczeniowego, nie zawierały regulacji pozwalających na przyjęcie choćby minimalnego wynagrodzenia za ten okres – gdyż w tym okresie żadnych przychód ubezpieczony nie mógł uzyskać z uwagi na brak możliwości świadczenia pracy – to stanowisko apelującego stanowi gołosłowną i nieopartą przekonującą argumentacją polemikę z precyzyjną wykładnią literalną przepisów obowiązujących.

W związku z powyższym dalej idąca apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w pkt. II wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego przed Sądem I instancji, zawarte w pkt. III wyroku, wydane zostało na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018 poz. 265 tekst jednolity ze zm.).

Z kolei koszty pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny ustalił na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714). Zgodnie zaś z § 4 ust. 3 cytowanego rozporządzenia w sprawach, w których strona korzysta z pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, opłaty za te czynności sąd podwyższa o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny przyznał radcy prawnemu M. N. ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Opolu kwotę 160,14 zł, w tym z należną stawką podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawcy z urzędu.

Izabela Głowacka-Damaszko Ireneusz Lejczak Barbara Staśkiewicz

R.S.